

een Druus, en met vele anderen. Maar ik besluit dit artikel met het doorgeven van een Grieks-Orthodoxe stem, die van metropoliet *George Khodr*. Hij is een van die gezegende kerkelijke leiders zonder enige bombast. Die heeft hij ook niet nodig.

Hij zei: 'We kunnen ons niet, zoals vele Maronieten willen, afzonderen als op een christelijk eiland. Dan zijn we weer terug in de Middeleeuwen. We willen volop aan de Arabische samenleving deelnemen. De Palestijnen zijn dan geen vreemdelingen meer.'

Wat vonden wijer zelf van? 'De poging

om de Libanese eenheid te herstellen en een formule te vinden voor een pluralistische samenleving, die recht doet aan de gelijkwaardigheid én de eigen identiteit van de verschillende groepen, verdient alle steun en sympathie.'

We gingen op reis naar Damaskus.

• • •

1. Een schat van gegevens over de kerken in het Midden Oosten is te vinden in het boek van Anton Wessels, *Arabier en Christen* (Baarn, 1983).

Beiroet

De spanning in Beiroet is tastbaar, de verwoestingen zijn aanzienlijk. Aan de grote portretten die overal aangeplakt zijn kun je direkt zien wie er in een bepaalde wijk de baas is: Amin Gemayel, de president van Libanon en Maroniet; even verder een portret van Khomeini; nu zijn we dus op het terrein van de Sji'ieten. Telkens moeten we een controlepost passeren die bemand is door militia van de ene of de andere partij. Nergens onder- vonden we moeite, maar we hadden dan ook door de goede zorgen van de Raad van Kerken een wisselend maar betrouwbaar geleide bij ons. Op de derde dag van ons bezoek zagen we 's morgens de door een bomaanslag totaal verwoeste Amerikaanse ambassade in het centrum van de stad, en 's middags hoorden we dat opnieuw een aanslag was gepleegd op de Amerikaanse ambassade, nu ingericht buiten Beiroet. Opnieuw vielen er vele slachtoffers.

We bezochten de door het aangerichte bloedbad berucht geworden Palestijnse vluchtelingenkampen Sabra en Shatila en hadden gesprekken met bewoners. Vlak bij deze kampen zagen we betonnen flats, van vijf verdiepingen, als ik me goed herinner. Ze waren - vermoedelijk door een precisiebom - half weggebombardeerd. De andere helft staat er nog en er wonen gezinnen in. Je kijkt zo de huiskamers binnen, alsof het balkons zijn. Een bizar gezicht. Hoe moet dat straks als het winter wordt?

WERELDKERK

J. M. SNOEK

Reis door het Midden-Oosten:

LIBANON

Van 18 september tot 5 oktober be-reisde een delegatie van de Raad van Kerken in Nederland het Midden Oosten. Bezocht werden Libanon, Syrië, Jordanië, Israël met de bezette Westoever en tenslotte Egypte. Leden van de delegatie waren de secretaris van de Raad van Kerken ds. W. R. van der Zee, de voorzitter van de Hervormde synode ds. C. B. Roos, de oud-katholieke bisschop Mgr. G. A. van Kleef en ondergetekende. We waren uitgenodigd door de Raad van Kerken in het Midden Oosten. Het doel van het bezoek was, 'beter op de hoogte te komen met het leven en het getuigenis van de Kerken in het Midden Oosten'. Graag vertel ik in EC iets over onze ervaringen en ontmoetingen.

Libanon's problemen

Libanon, met een oppervlakte van drie Nederlandse provincies, telt naar schatting een 3½ miljoen inwoners. Daar komen dan nog een 500.000 Palestijnse vluchtelingen bij. Ook vele Libanezen vluchtten van het zuiden naar het noorden, tijdens of na de Israëlische invasie. Israël houdt Zuid-Libanon bezet en Syrië heeft troepen gelegerd in Oost-Libanon; op verzoek, maar toch. Beiroet heeft een miljoen inwoners.

Er bestond een wankel evenwicht tussen de christenen (Maronieten, Armeniërs, Grieks-Orthodoxen e.a.) en de moslims (Soenieten, Sji'ieten en Druzen - een afsplitsing van de Islam). Volgens een overeenkomst gesloten in 1943 moet de president een Maroniet zijn en de eerste minister een Soeniet. In het parlement dienen 6 christenen tegen 5 moslims te zitten, naar rato. Maar sinds 1943 zijn de bevolkingsaantallen aanzienlijk verscho-